Talousvaliokunnalle

Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle komission tiedonannosta toimenpiteistä järjestämättömien lainojen vähentämiseksi EU:ssa (E 10/2021 vp)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Rahoitusvakausvirastolta (RVV) lausuntoa koskien valtioneuvoston selvitystä eduskunnalle komission tiedonannosta toimenpiteistä järjestämättömien lainojen vähentämiseksi EU:ssa. RVV kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausuu asiassa seuraavaa.

RVV:n näkemyksen mukaan on ensisijaisen tärkeää, että järjestämättömiin luottoihin liittyvät ongelmat ratkotaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Luottolaitosten tulisi tehdä riittävän suuria varauksia koronatilanteesta syntyvien uusien järjestämättömien lainojen varalta ja kirjata niistä syntyviä tappioita. Finanssikriisin jälkeisen sääntelyn johdosta luottolaitokset ovat aikaisempaa paremmin pääomitettuja, mikä edesauttaa mahdollisuutta varausten tekoon. Toki luottolaitosten kannattavuushaasteet jatkuvat koronatilanteesta syntyvän talouden taantuman ja pidentyneen alhaisen koron ympäristön johdosta, mikä osaltaan rajoittaa luottolaitosten liikkumavaraa taseiden tervehdyttämisessä. Toisaalta alhainen korkotaso ja siitä syntyvä tuottohakuisuus sijoittajien joukossa edesauttaa järjestämättömiin luottoihin liittyvien transaktioiden toteuttamista.

RVV suhtautuu varauksellisesti ehdotuksiin siitä, että luottolaitosten taseiden tervehdyttämisprosessia edesautettaisiin perustamalla kansallisia omaisuudenhoitoyhtiöitä. RVV on pitänyt myös erittäin tärkeänä, etteivät nämä olisi toimintamalliltaan ristiriidassa kriisiratkaisuviranomaisen nykyisiin valtuuksiin kuuluvan omaisuudenhoitoyhtiö -välineen kanssa. Kriisinratkaisutilanteen yhteydessä luottolaitoksen velkasijoittajat omistajien lisäksi kantavat vastuun mahdollisista tappioista omaisuudenhoitoyhtiö -välineen käytön yhteydessä, kun taas näin ei ole tilanteessa, jolloin omaisuudenhoitoyhtiö perustetaan ennakoivana toimenpiteenä järjestämättömien luottojen siirtämiseksi luottolaitoksen taseesta. Lisäksi Covid-19-pandemian johdosta käytössä olevien valtiontukea koskevien poikkeusmenettelyjen johdosta sijoittajanvastuuta ei edes sovellettaisi omiin varoihin ja alisteisiin velkoihin niiden alaskirjauksen tai muuntamisen muodossa. On siten kriisinratkaisumekanismin uskottavuuden kannalta ensisijaisen tärkeää, että poikkeusmenettelyjen soveltamisesta luovutaan mahdollisimman pian eikä niiden käyttöä jatketa ja laajenneta kansallisten omaisuudenhoitoyhtiöiden mallilla.

Luottolaitoksen uudelleenpääomittamisen tarkoituksenmukaisuutta poikkeusmenettelyn valitessa tulee selvittää erittäin seikkaperäisesti. Kuten komission tiedonannossa todetaan, EKP:n kesällä tehty haavoittuvuusarvio toimisi ainoastaan arvion lähtökohtana. Se on tehty kirjoituspöytälaatikkoharjoituksena valvontaviranomaisen jo käytössä olemassa olevan valvontatiedon pohjalta. Yksittäisen pankin tilanteen tarkastelu ja sen varmistaminen, että mahdollisesti myönnettävä julkinen tuki kohdistetaan vain sellaisille pankeille, jotka ovat elinkelpoisia ja joiden järjestämättömien lainojen aiheuttamat ongelmat ovat seurausta koronaviruspandemiasta, edellyttäisi tiivistä yhteistyötä kyseisen luottolaitoksen kanssa ja taseen tarkan läpivalaisun (asset quality review, AQR). Lisäksi viime vuoden alkukesän arvioiden käyttö päätöksenteon perustelun pohjana heikentäisi viranomaispäätösten

uskottavuutta; arvio on tehty tilanteessa, jolloin tulevaisuuden kehityksestä ei tiedetty kovinkaan paljon, viranomaisten päätökset joustoista yritysten ja pankkien tilanteen helpottamiseksi piilottivat ja piilottavat edelleen luottolaitosten luottokannan todellisen laadun ja lisäksi arviossa käytetty tieto on vääjäämättä vanhentunut. Eli mahdollistenpääomitustoimien tarvetta tulisi selvittää lisää ja tehdä päätöksiä niistä EBA:n vuoden 2021 aikana tehtävien stressitestituloksien pohjalta. Olisi tarkoituksenmukaista, että kriisinratkaisuviranomaiset olisivat valmistelussa mukana nykyistä tiiviimmin.

Jälkimarkkinoiden kehittäminen on edellytys sille, että luottolaitokset voivat hallitummin ja tehokkaammin purkaa ongelmaluottoja taseistaan. RVV pitää tärkeänä, että kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden tai järjestämättömistä lainoista koostuvien salkkujen hinnoittelu heijastaa mahdollisemman hyvin niissä olevaa riskiä. Tämä vähentää osaltaan ennaltaehkäisevästi kannustimia liialliseen riskinottoon luottolaitoksen luotonannossa. Yhteiset määritelmät ja riittävä tieto tukevat myös hinnanmuodostusta ja markkinakuria. Komission ja EBA:n tietolomakkeiden käytön laajeneminen tukisi tätä tavoitetta. Lisääntynyt läpinäkyvyys helpottaisi lisäksi kriisinratkaisuviranomaisen työtä erityisesti kriisinratkaisupäätöstä edeltävässä arviointityössä ja kriisinratkaisupäätöstä varten tarvittavaa luottolaitoksen taseen arvonmääritysprosessia.

RVV näkee, että kansallisten maksukyvyttömyyslainsäädännön lisäharmonisointi voisi olla tarkoituksenmukaista joltain osin. Esimerkiksi vakuudenhaltijalle säädettävä oikeus viimeistään tietyn määräajan jälkeen realisoida itse vakuus, maksukyvyttömyysmenettelyn hallinnolle säädettävä velvollisuus maksaa ennakkoon osittaisia jako-osuuksia ja maksukyvyttömyysmenettelyn hallinnolle säädettävä velvollisuus antaa vuosittain raportti konkurssimenettelyjen valvojalle, velkojille ja velalliselle voisivat minimiharmonisaationa tuoda lisää ryhtiä joidenkin maiden konkurssipesien pyörittämiseen. Lisäksi olisi hyvä kaikissa maissa säätää velkojalle oikeus hakea maksukyvytön velallinen konkurssiin.

Tuija Taos
ylijohtaja

Hanna Westman
pääekonomisti